

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2024, sp. zn. 29 Cdo 3626/2023, ECLI:CZ:NS:2024:29.CDO.3626.2023.1

Číslo: 60/2025

Právní věta:

Pravomocný rozsudek, jímž insolvenční soud určil, že vykonatelná pohledávka přihlášeného věřitele (oprávněného) není po právu, má účinky jen v rámci insolvenčního řízení dlužníka (povinného), konkrétně v tom směru, že nebyla (ani zčásti) uspokojována v insolvenčním řízení.

Skutečnost, že insolvenční soud (pravomocně) určil, že vykonatelná pohledávka oprávněného není po právu, není důvodem pro zastavení exekuce k vymožení této pohledávky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.11.2024

Spisová značka: 29 Cdo 3626/2023

Číslo rozhodnutí: 60

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Exekuce, Incidenční spory, Insolvency, Osvobození od placení zbytku dluhů

Předpisy: § 159 odst. 1 písm. a) IZ

§ 164 IZ

§ 268 o. s. ř.

§ 414 IZ

§ 416 odst. 1 IZ

§ 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání povinného proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2023, sp. zn. 25 Co 137/2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Jičíně (dále jen „exekuční soud“) usnesením ze dne 23. 3. 2023, č. j. 28 EXE 768/2019-453, zamítl návrh povinného (P. K.) ze dne 9. 2. 2023 na zastavení exekuce prováděné soudním exekutorem JUDr. Petrem Kociánem, Exekutorský úřad Brno-venkov, na základě pověření

exekučního soudu ze dne 18. 11. 2019, č. j. 28 EXE 768/2019-14.

2. Exekuční soud vyšel z toho, že:

1) Soudní exekutor provádí exekuci na majetek povinného k vymožení pohledávky oprávněného (ZPA Nová Paka, a. s.) dle vykonatelného rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. 12 To 14/2014 (dále jen „trestní rozsudek“); řízení vede pod sp. zn. 137 EX 13676/19.

2) Podáním ze dne 9. 2. 2023 navrhl povinný zastavení exekuce, když na jeho majetek bylo u Krajského soudu v Hradci Králové (dále též jen „insolvenční soud“) vedeno insolvenční řízení pod sp. zn. KSHK 70 INS 13332/2021. V incidenčním sporu vedeném v rámci insolvenčního řízení rozhodl insolvenční soud (rozsudkem ze dne 30. 5. 2022, č. j. 70 ICm 344/2022-12), že pohledávka oprávněného (tj. pohledávka pro kterou je vedena exekuce) není po právu.

3) Usnesením ze dne 8. 11. 2022, č. j. KSHK 70 INS 13332/2021-B-7, insolvenční soud (mimo jiné) vzal na vědomí splnění oddlužení dlužníka (povinného) a osvobodil ho od placení pohledávek.

4) Exekučním titulem je trestní rozsudek, kterým byla povinnému v souvislosti se spácháním pokračujícího zločinu podvodu (zčásti dokonaného a zčásti ve stadiu pokusu) spáchaného ve spolupachatelství uložena povinnost zaplatit oprávněnému náhradu škody ve výši 2 340 560,55 Kč a společně a nerozdílně s ostatními spolupachateli škodu ve výši 3 320 863,98 Kč a 955 267,59 Kč (celkem 6 616 692,07 Kč).

3. Na tomto základě exekuční soud – vycházející z § 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu) a o změně dalších zákonů, z § 268 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a z § 414 a § 416 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobu jeho řešení (insolvenčního zákona) – uzavřel, že i po skončení insolvenčního řízení a přiznání osvobození od placení pohledávek stíhá dlužníka (povinného) povinnost zaplatit nejen uložený peněžitý trest či strpět výkon jiného majetkového trestu uloženého mu v rámci trestního řízení za úmyslný trestný čin, ale i povinnost nahradit škodu, kterou způsobil úmyslným trestným činem (úmyslným porušením právní povinnosti). Skutečnost, že se v rámci insolvenčního řízení k dané pohledávce (vzhledem k rozsudku insolvenčního soudu č. j. 70 ICm 344/2022-12) nepřihlíželo, nic nemění na tom, že jde o pohledávku, na kterou se nevztahuje osvobození od placení pohledávek.

4. Krajský soud v Hradci Králové k odvolání povinného usnesením ze dne 31. 5. 2023, č. j. 25 Co 137/2023-472, potvrdil usnesení exekučního soudu.

5. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem exekučního soudu, podle něhož „vydání usnesení insolvenčního soudu o splnění oddlužení a osvobození povinného od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny (§ 414 odst. 1 insolvenčního zákona), s tím, že osvobození se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo (§ 414 odst. 2 insolvenčního zákona), nepřivodilo i nevymahatelnost předmětné delikttní pohledávky oprávněného v rámci exekučního řízení. Ve střetu exekučního a úpadkového práva, kdy exekuční řízení bylo zahájeno dříve (14. 11. 2019), než řízení insolvenční, mělo přednost řízení insolvenční [§ 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona]. Neuspěl-li oprávněný ani zčásti v insolvenčním řízení, protože se k jím přihlášené delikttní pohledávce v důsledku rozsudku insolvenčního soudu nepřihlíželo, nepřivodilo to pro něj fatální právní důsledky v podobě nevymahatelnosti pohledávky v exekučním řízení“. Ustanovení § 416 odst. 1 insolvenčního zákona totiž výslovně zapovídá osvobození povinného od placení pohledávky na náhradu škody způsobené

úmýslným porušením právní povinnosti, podložené vykonatelným rozsudkem vydaným v trestním řízení. Jinak řečeno – pokračoval odvolací soud – pozbyl-li oprávněný možnost domoci se uspokojení své delikt ní pohledávky v insolvenčním řízení, neznamená to, že se nemůž e domoci jejího vynuceného vymožen í v rámci řízení exekuč ního.

II. Dovolání

6. Proti usnesení odvolacího soudu podal povinný dovolání, které má za přípustné (§ 237 o. s. ř.) k řešení právní otázky, která dosud nebyla (podle jeho názoru) Nejvyšším soudem zodpovězena, konkrétně otázky, jaké důsledky (účinky) má úspěšné popření vykonatelné pohledávky v insolvenčním řízení povinného a „vyslovení“ osvobození povinného od placení pohledávek ve vztahu k následnému exekuč nímu výkonu „též e pohledávky z též ož exekuč ního titulu“.

7. Dovolatel snáš í argumenty ve prospěch závěru, že důsledkem takového rozhodnutí je nevymahatelnost pohledávky (i) v exekuč ní řízení, když „původní“ exekuč ní titul byl nahrazen rozsudkem insolvenčního soudu; úspěšné popření vykonatelné pohledávky v insolvenčním řízení povinného a přiznání osvobození od placení pohledávek povinnému znemož ňuje následný exekuč ní výkon též e pohledávky z též ož exekuč ního titulu.

8. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení soudů nižších stup ňů změnil tak, že se exekuč ní řízení zastavuje.

III. Přípustnost dovolání

9. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. k řešení právní otázky dovoláním otevř ené, dosud Nejvyšším soudem v daných souvislostech beze zbytku nezodpovězené.

IV. Důvodnost dovolání

10. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliž e odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, příp adně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

11. Podle § 159 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona incidenčními spory jsou spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek.

Podle § 164 insolvenčního zákona pravomocný rozsudek vydaný v incidenčním sporu je závazný pro všechny procesní subjekty.

Podle § 201 odst. 4 insolvenčního zákona rozhodnutí insolvenčního soudu o pravosti, výši nebo pořadí pohledávky jsou účinná vůči všem procesním subjektům.

Podle § 414 insolvenčního zákona, jestliž e insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení a dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, spojí insolvenční soud s rozhodnutím o splnění oddlužení rozhodnutí, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Osvobození podle věty první se nevztahuje na pohledávky vzniklé po rozhodnutí o úpadku (odstavec 1). Osvobození podle odstavce 1 se vztahuje také na věřitele, k jejichž pohledávkám se v insolvenčním řízení nepřihlíželo, a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak měli učinit (odstavec 2). Osvobození podle odstavců 1 a 2 se vztahuje i na ručitele a jiné osoby, které měly vůči dlužníku

pro tyto pohledávky právo postihu (odstavec 3).

Podle § 416 odst. 1 insolvenčního zákona se osvobození podle § 414 nedotýká peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla dlužníku uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti a dále pohledávek věřitelů na výživném ze zákona a pohledávek věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví.

12. V citované podobě, pro věc rozhodné, platila ustanovení insolvenčního zákona již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dovolatele (18. 7. 2021) a ke dni vydání napadeného rozhodnutí nedoznala změn.

13. Nejvyšší soud předesílá, že jeho judikatura je ustálena v následujících závěrech:

1) Incidenčním sporem o určení pravosti, výše nebo pořadí přihlášené pohledávky se řeší sporné otázky pravosti, výše nebo pořadí přihlášené pohledávky jen pro potřeby insolvenčního řízení [srov. i § 2 písm. d), § 159 odst. 1 písm. a), odst. 3 a 4 insolvenčního zákona]; rozhodnutí o věci samé, jímž se insolvenční soud v takovém sporu pravomocně vysloví ke zkoumané pravosti, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky, je účinné vůči všem procesním subjektům insolvenčního řízení (§ 9 a § 201 odst. 4 insolvenčního zákona) [srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2020, sen. zn. [29 ICdo 63/2018](#), a ze dne 23. 6. 2021, sen. zn. [29 ICdo 13/2021](#), jakož i důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2022, sp. zn. [29 Cdo 1252/2021](#), uveřejněného pod číslem 63/2023 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 63/2023“)].

2) Výsledek sporu o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky nemá žádný vliv na možnost věřitele vymáhat vykonatelnou pohledávku po skončení insolvenčního řízení, v němž byl úpadek dlužníka řešen konkursem, na základě exekučního titulu nabytého vůči dlužníku před zahájením insolvenčního řízení. Představa, že přihlášená vykonatelná pohledávka, ohledně které by bylo v incidenčním sporu vedeném podle § 159 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona pravomocně určeno, že v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka není po právu, by proto nemohla být tímto věřitelem vymáhána po skončení insolvenčního řízení, v němž byl úpadek dlužníka řešen konkursem, je mylná (viz opět rozsudky Nejvyššího soudu sen. zn. [29 ICdo 63/2018](#) a sen. zn. [29 ICdo 13/2021](#), jakož i důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2022, sen. zn. [29 NSČR 92/2021](#)).

3) Pohledávka věřitele vůči (insolvenčnímu) dlužníku, na kterou se vztahuje rozhodnutí insolvenčního soudu o přiznání osvobození od placení zbytku pohledávek, vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, v neuhrazeném rozsahu nezaniká, v soudním či jiném řízení ji však již nelze věřiteli přiznat; ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim, jako promlčená pohledávka [pohledávka, u které byla účinně (důvodně) vznesena námitka promlčení]; srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. [29 Cdo 3509/2010](#), uveřejněný pod číslem 63/2011, důvody [R 63/2023](#) a důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2022, sp. zn. [29 Cdo 3782/2020](#), uveřejněného pod číslem 16/2023 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

14. Shora citované závěry se prosadí (i) v poměrech projednávané věci, kdy byl úpadek dlužníka řešen oddlužením, insolvenční soud pravomocně (rozsudkem pro uznání podle § 153a odst. 3 a § 114b odst. 5 o. s. ř.) určil, že pohledávka věřitele (oprávněného) není po právu, a následně vzal na vědomí splnění oddlužení a osvobodil dlužníka od placení pohledávek (§ 414 insolvenčního zákona).

15. I v těchto poměrech totiž platí (shora označené ustálené judikatuře odpovídá), že pravomocný rozsudek, jímž insolvenční soud určil, že vykonatelná pohledávka přihlášeného věřitele

(oprávněného) není po právu, má účinky jen v rámci insolvenčního řízení dlužníka (povinného), konkrétně v tom směru, že nebyla (ani zčásti) uspokojována v insolvenčním řízení. Rozhodnutí insolvenčního soudu tak nemělo žádný vliv ani na existenci pohledávky (tato nezanikla), ani na její vykonatelnost (na existenci exekučního titulu). Jinak řečeno, skutečnost, že insolvenční soud (pravomocně) určil, že vykonatelná pohledávka oprávněného není po právu, není důvodem, pro který by bylo nutné zastavit exekuční řízení, v němž oprávněný vymáhal tuto pohledávku za povinným.

16. O tom, že vymáhaná pohledávka je pohledávkou podle § 416 odst. 1 insolvenčního zákona, tj. pohledávkou, které se nedotýká osvobození od placení pohledávek (§ 414 insolvenčního zákona), nebylo mezi účastníky řízení sporu (právní otázka, zda je vymáhaná pohledávka vskutku pohledávkou, na kterou se nevztahuje osvobození od placení pohledávek, nebyla dovoláním otevřena).

17. Jelikož právní posouzení věci, na němž napadené rozhodnutí spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno, je správné, Nejvyšší soud (při absenci vad řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti – § 242 odst. 3 o. s. ř.) dovolání jako nedůvodné zamítl [§ 243d písm. a) o. s. ř.].